

Кульбіда М.І.¹, Манукало В.О.²

¹ Український гідрометеорологічний центр, Київ, Україна

² Український гідрометеорологічний інститут ДСНС та НАН України, Київ

РЕФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВСЕСВІТНЬОЇ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ: ЦІЛІ, НАПРЯМКИ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Вступ. У створенні ефективних систем запобігання негативному прояву природних стихійних лих, в дослідженнях клімату та водних ресурсів важливу роль відіграють продукція та послуги (інформація, прогнози та попередження), які надають національні гідрометеорологічні служби. Основою якісного гідрометеорологічного обслуговування є дані інструментальних вимірювань, які провадять у єдині скоординовані міжнародні строки у пунктах спостережень за методиками та процедурами, уніфікованими на глобальному рівні. Досягти зазначеної уніфікованості та скоординованості у проведенні спостережень, а також отримати порівнювальні дані вдається завдяки міжнародній співпраці між гідрометеорологічними службами, яку на глобальному рівні координує і спрямовує Всесвітня метеорологічна організація (ВМО).

Створена в 1950 році, ВМО стала в 1951 р. спеціалізованою установою ООН, в мандат якої увійшли питання метеорології, оперативної гідрології і суміжних геофізичних наук. Її діяльність сприяла вільному та необмеженому обміну інформацією та продукцією, яку використовують для задоволення потреб суспільства.

На початку XXI століття світовій гідрометеорологічній спільноті стало очевидним, що діяльність цієї організації вимагає реформування з метою адаптації до таких викликів сьогодення як: погіршення стану навколишнього природного середовища; стрімке зростання населення на фоні обмеженості природних ресурсів; посилення конкуренції у сфері надання гідрометеорологічних послуг з боку приватних структур; технологічний прогрес; зростаючий розрив між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються.

Метою доповіді є: представити інформацію про ціль, основні завдання, напрямки та очікувані результати від реформування ВМО; окреслити основні заходи, які слід вжити в Україні, щоб ефективно використати результати від реформи ВМО на національному рівні.

Доповідь підготовлено за результатами рекомендацій, розроблених групами експертів, призначених ВМО, та розглянутих на сесіях конституційних органів та цільових робочих групах цієї організації. В підготовці та розгляді рекомендацій брали участь автори доповіді.

Виклад основного матеріалу. Ціль реформування ВМО полягає в тому, щоб організація продовжила відповідати своєму цільовому призначенню і більш ефективно враховувала зростаючі потреби суспільства на експертні знання в області погоди, клімату та води.

В процесі реформування передбачено *вирішити такі задачі*: удосконалити координацію роботи систем спостережень та управління даними на глобальному рівні; впровадити стандартизовані методи та технології проведення спостережень та вимірювань; створити діючі механізми взаємодії з партнерами ВМО (міжнародні, неурядові та академічні організації, приватний сектор), діяльність яких пов'язана з погодою, кліматом та водою; зміцнити рівень діяльності національних гідрометеорологічних служб найменш розвинутих країн світу; забезпечити узгодженість в наданні послуг для цілей прийняття управлінських рішень і отримання соціально-економічних вигід.

Виконавчий комітет ВМО на своїй 70-й сесії (2018 р.) прийняв такі рекомендації 18-му Всесвітньому метеорологічному конгресу (червень 2019 р.) щодо *заходів з реформування ВМО*.

Всесвітній метеорологічний конгрес проводить сесії раз в два роки (чергову та позачергову). Зараз сесії (лише чергові) проводять один раз в чотири роки.

Для забезпечення цілісного підходу до встановлення стандартів створюють дві нові технічні комісії: Комісію із спостережень, інфраструктури та інформаційних систем та

Комісію з обслуговування і застосувань в області погоди, клімату, води та відповідних областях навколишнього середовища. Зараз існує вісім технічних комісій: Комісія з основних систем, Комісія з приладів і методів спостережень, Комісія з гідрології, Комісія з атмосферних наук, Комісія з авіаційної метеорології, Комісія із сільськогосподарської метеорології; Спільна технічна комісія ВМО та Міжнародної океанографічної комісії з океанографії та морської метеорології, Комісія з кліматології. Передбачено, що дві нові технічні комісії повинні почати роботу як можна скоріше, а існуючі технічні комісії припинять свою роботу наприкінці перехідного періоду (2020 р.).

Для надання сприяння інтеграції існуючих у ВМО науково-технічних програм та координації наукових досліджень створюють Раду з досліджень.

Для надання незалежних стратегічних рекомендацій щодо виникаючих викликів та перспективних можливостей створюють Наукову консультативну групу експертів, до роботи в якій передбачено залучити провідних вчених.

Запропоновано низку поправок до кола обов'язків шістьох регіональних асоціацій ВМО, які посилять організаційні та ресурсні можливості асоціацій щодо зміцнення потенціалу національних гідрометеорологічних служб на регіональному рівні та поліпшення регіональної співпраці.

Позачергова сесія Комісії з гідрології, яка відбулась в лютому 2019 р., підготувала рекомендації 18-му Всесвітньому метеорологічному конгресу, які передбачають виведення гідрологічної діяльності з повноважень нових комісій та створення двох нових структур: Міжурядової гідрологічної асамблеї та Координаційної групи з гідрології. Завданням Асамблеї стане підготовка, розгляд та формування пропозицій із стратегічних питань (як правило – довгострокових) з розвитку гідрологічного напрямку діяльності. Координаційна група забезпечить організацію поточної діяльності, у тому числі, взаємодію з приватним сектором, урядовими та неурядовими організаціями, ООН, іншими міжнародними організаціями і науковою спільнотою.

Очікувані результати від реформування діяльності ВМО: поліпшення управління всіх структурних одиниць організації; розширення можливостей країн-членів брати участь в роботі організації; підвищення ефективності взаємодії ВМО з організаціями-партнерами; впровадження цілісного підходу до вивчення системи Земля - метеорологія, кліматологія, гідрологія, океанологія, якість повітря, парникові гази, космічна погода; безшовне обслуговування з орієнтацією на різні небезпечні явища з врахуванням специфіки впливу на окремих кінцевих користувачів; широка кліматична перспектива - спостереження, обслуговування, наука, адаптація та пом'якшення впливу; більш ефективно залучення гідрологічного обслуговування в інші види діяльності організації; зміцнення наукової підтримки роботи ВМО; організована та керована співпраця з приватним сектором; оптимальне використання ресурсів країн-членів та Секретаріату ВМО, що дозволить підвищити рівень підтримки регіональної діяльності.

Заходи, які треба здійснити в Україні в контексті реформування ВМО. Для отримання максимальної користі від реформування ВМО в Україні слід провести відповідну роботу щодо: інформування вищого керівництва держави про цілі, завдання та очікувані результати реформи з акцентом на зростаюче значення гідрометеорологічного обслуговування в забезпеченні безпеки та сталого розвитку суспільства; активізувати діяльність з боку центрального органу виконавчої влади, який формує/реалізує державну політику в сфері гідрометеорологічної діяльності, щодо активного залучення бюджетного фінансування та ресурсів міжнародних фінансових інституцій для потреб гідрометеорологічної служби; забезпечення активної участі представників України (з гідрометеорологічної служби, наукових та учбових закладів) в роботі нових структур ВМО, окремих експертних груп; активізації взаємодії з приватним сектором з метою залучення фінансових ресурсів для здійснення гідрометеорологічної діяльності.